

Slučaj s popijevkom Anđeo Gospodnji!

Duro Rajković, Petrovaradin

Kao profesionalni glazbenik i suradnik pok. skladatelja-cecilijanca Stanislava Prepreka moram progovoriti o ovoj temi. Na to me potiče članak s naslovom *Kako pjevati popijevku Anđeo Gospodnji* objavljen u ovom časopisu 1987. u dvobroju 3-4.

Popijevka o kojoj će se ovdje raspravljati sestra je blizankinja objavljenom istoimenoj popijevki u ovom časopisu. Mo Preprek borio se svim silama protiv izvođenja ove popijevke kao što se uostalom borio i protiv svih ostalih necrkvenih skladbi. Da u izlaganju ne prekoračim određeni prostor, navest ću samo najvažnije dijelove Preprekova rukopisa o spomenutoj popijevki. Razumije se, sve što je napisano jednako vrijedi za obje istoimene popijevke, jer su i po stilu i po ugođaju posve srodne.

Preprek 1935. piše Biskupskom ordinarijatu u Đakovu: "U zadnje vrijeme unesene su u naše crkve mnoge popijevke koje svojim napjevima nikako u crkvu ne pristaju. Ti su napjevi u potpunoj opreci prema naporima koje ulaže cecilijanski pokret za obnovu crkvene pjesme i prema težnji aktivne liturgijske obnove. Jedan takav period proživjela je naša crkvena popijevka početkom 19. stoljeća, čije posljedice još danas osjećamo.

Jedan takav prost napjev, a i potpuno necrkven tekst ima popijevka *Anđeo Gospodnji*. Ona se pjeva na kraju nedjeljne i blagdanske sv. mise mjesto istoimene molitve. Toj zamjeni trebalo bi da se usprotivi svaki župnik u čijoj župi se to pokuša, jer popijevka *Anđeo Gospodnji* nije skladna molitva, nego jedna sentimentalna glosa, čiji tekst prema tome ne može nikako zamijeniti molitvu, dok je sam napjev upravo vrhunac prostote u crkvi Božjoj. (...)

Saznavši da je popijevka *Anđeo Gospodnji* raširena i u Srijemu i u Slavoniji smatram svojom dužnošću da u ime našega cecilijanstva zamolim prečasni Biskupski ordinarijat da jednom okružnicom zabrani pjevanje ove popijevke kao i sve njoj slične, jer nanose neprocjenjivu štetu obnovi naše crkvene popijevke."

Na ovaj dopis đakovački Ordinarij 18. I. 1936. odgovara: "... Vaše su mi opaske glede pjevanja *Anđeo Gospodnji* dobro došle s razloga, što sam već u nekoliko slučajeva taj abusus zabranio. A kako sada iz Vašega pisma razabirem, da se to već veoma proširilo, to ću u slijedećem službenom glasilu izdati zabranu za cijelu biskupiju..."

Nedugo nakon zabrane pjevanja ove popijevke piše Preprek 1938. oveći članak s naslovom *Pjevanje popijevke Anđeo Gospodnji*. Evo što u njemu veli:

U 1. broju *Glasnika biskupije bosanske i srijemske* 1936. izdao je biskupski ordinarijat *Upozorenje o crkvenom pjevanju*. U Prvom njegovom dijelu zabranjuje se pjevanje popijevke *Anđeo Gospodnji*, jer se to protivi propisu o molitvi i jer je s glazbene strane posve nedostojna svetoga mjesta.

Svakoga pravog crkvenog glazbenika i cecilijanca obradovala je ova zabrana, jer se po njoj vidjelo da se i u našoj biskupiji vodi briga o crkvenom pjevanju. Gledajući u toj zabrani, upravo simbolički, nastup protiv svih nedostojnih popijevaka koje i narod rado prima, jer su svojim tekstovnim i napjevnim ugođajem bliske onom duhu koji vlada na ulici i u gostionici, napisao sam članak *o starim i novim popijevkama* (bisk. *Glasnik* br. 21. god. 1936.).

Međutim, u listu "Katolički tjednik" od 15. XII. 1937. izašao je članak pod naslovom *Dodi, Majko, po nas*, koji je uvelike iznenadio naše crkvene glazbenike kao i liturgijski ispravno svećenstvo. U tom se članku hvali zabranjena popijevka *Anđeo Gospodnji* dižući je do liturgijske visine i stavljajući njezin tekst pače nad liturgijski tekst molitve, što je svakako nečuveno i besprimjerno, jer je taj članak napisao jedan ugledan i visoko naobražen svećenik (kasnije biskup, op. red.).

Pisac članka zove pjevanje te popijevke originalnim adventskim običajem koji se mnogima sviđa i mnoge edificira (uzdiže). (Ne sumnjam, da su se i u onom mjestu, gdje je orguljaš svaki put na pričest svirao jedan te isti *lijepi* napjev, njime vjernici u dobroj vjeri edificirali. Ali kasnije se ispostavilo da taj napjev potječe iz jedne opere s tekstom *Ti piješ — otrov!*). Za tekst veli da je parafraza molitve. "Iz sve duše pjevaju Slavonci i Slavonke tu *svoju* popijevku". Međutim, mjesto propisane liturgijske molitve ne može se i ne smije upotrebljavati parafraza. To zna i svaki laik. Autor članka pokazuje da su mu potpuno strana svojstva naše narodne (i svjetovne i crkvene) popijevke. Ali kad pisac nešto dalje veli "da je njome izvrsno pogodena i protumačena liturgijska misao Adventa" onda se sa žalošću mora ustanoviti, da smo toliko zalutali iznoseći ovakve članke pred javnost, da bismo se morali stidjeti ako bi ovaj članak dospio u ruke ljudima koji u drugim katoličkim zemljama ozbiljno rade na promicanju i tumačenju liturgije.

Pisac ide tako daleko, da se usuđuje toj sentimentalnoj parafrazi pridavati veću izričajnu snagu, nego što je ima liturgijska molitva, jer "taj puk traži od Gospe više, nego što stoji u Svetoj Mariji. Ne samo da se za nj moli, već da dođe po svakoga od nas".

To je napisao svećenik koji dugi niz godina moli brevijar, dakle, i one izvanredne adventske antifone; to je napisao svećenik koji bi prije svega trebalo da poznaje i koralne napjeve tih antifona pa i narodnu pjesmu *Evo ide čas* (CO) u kojoj se nalazi, kao i u adventskim koralnim napjevima, lapidarno sažet onaj pravi adventski ugođaj.

Zabranu pjevanja popijevke *Andeo Gospodnji* držim pozitivnom pojavom u našoj biskupiji. Pa kad ta zabrana s glazbene strane i ne bi bila opravdana, i onda bi se bezuvjetno morala izvršiti, a svim nezadovoljnima bi još ostao slobodan put za preinaku te zabrane bez javne sramote i bruke. Van svake je sumnje, da je za svaku granu umjetnosti potreban stručnjak koji će o stanovitom djelu te umjetnosti moći izreći mjerodavan sud. Tom sudu dužni su se pokoriti svi oni koji tu posebnu naobradu nemaju. Takvi se nikako ne smiju voditi osobnom naklonošću i osjećajnošću i iz tih osobnih pobuda ustajati na obranu jednog djela, u ovom slučaju popijevke, za koju nije ni potrebno neko posebno stručno znanje, nego samo ispravan smisao za liturgiju i zdrav i razvijen smisao za ono što je uistinu lijepo i naše.

Mnogo kasnije, 1968, vraća se Preprek još jednom ovoj temi u kratkom napisu s naslovom *O zabrani pjevanja popijevke Andeo Gospodnji*. Evo gotovo cijelog ovog jezgrovitog članka:

Negdje oko 1935. počeli su i u Petrovaradinu u župnoj crkvi Uzvišenja sv. Križa pjevati popijevku *Andeo Gospodnji*. Popijevka nije bila crkvenog karaktera, više je sličila na neku slovensku koračnicu.

Na moje traženje biskupski ordinarijat u Đakovu zabranio je pjevanje te popijevke kao posve necrkvene. Međutim, nikako nisam mogao saznati tko je njezin autor. Ipak je netko rekao da je autor te popijevke cecilijanski skladatelj o. *Kamilo Kolb*. Nisam posve povjerovao u to autorstvo pa sam mu napisao kartu u kojoj ga molim da mi to potvrdi. Na ovaj moj dopis nisam nikada dobio odgovor. Međutim, svaku sumnju odagnao je konačno mali novinski isječak iz 1934. u kom piše da je on skladao ovu popijevku.

Poslije zabrane te popijevke pisali su još neki o njoj, naravno, hvalili je, a mnogi svećenici su javno, pa čak i s propovjedaonice, govorili kako će se ta popijevka uprkos zaprani i dalje pjevati zato što je lijepa pa je i narod jako voli.

Sve je to bilo žalostan dokaz kako je razina u poimanju valjanosti i crkvenosti pojedinih popjevaka bila vrlo niska. Ni orguljaši, a ni svećenici nisu imali ispravan smisao za crkvenu glazbu, jer nisu bili ispravno odgojeni. Zato su se i prije pjevale, a i sada se još pjevaju razne sentimentalne popijevke i po tekstu i po napjevu. Tomu je mnogo dopirinio i *Hrvatski crkveni kantual* svojim visokim stilom, teškim harmonizacijama i priličnim brojem dosta teških originalnih skladbi.

Neizmerno sam zahvalan što mi je ovim časopisom omogućeno objavljivanje ovoga iznimno važnog teksta, a dugo nepoznatog.

FOND "SVETE CECILIJE"

U Fond "Sv. Cecilije" uplatili su sudionici Seminara za crkvene glazbenike održanog u Zagrebu od 17. do 20. travnja ove godine:

Mrakić s. Anđelka, Kloštar Ivanić	50	din
Lizatović s. Renata, Gornji Vakuf	30	"
Mrakić s. Filipa, Jajce	30	"
Vukman s. Amabilis, Mandaljena	80	"
Alšić s. Alojzijana, Belišće	30	"
Juretić s. Agnezija, Čepin	60	"
Puzjak s. Paula, Osijek	30	"
Dominković s. Berhmana, Staro Petrovo selo	30	"
Koštro s. Palmina, Split	30	"
Bobaš s. Lucijana, Zagreb	80	"
Bralić s. Leonija, Pregrada	30	"
Njegovec s. Pavla, Split	100	"
Golub s. M. Celina, Galdovo	30	"
Crnoja s. Antonija, Osijek	30	"
Bošnjak s. Angelika, Cer	30	"
Nikolić s. Silvija, Komušina	30	"
Pobor s. Terezija, Punat	30	"
Jurić s. Terezita, Kamen	30	"
Baturina s. Ruža, Žrnovnica	30	"
Žužić s. Snježana, Split	30	"
Grgić s. Cecilija, Presnače	30	"
Jurnečka s. Hela, Lištani	30	"
Mihalj s. Marija, München	30	"
Posavec s. Celina, Garešnica	30	"
Ajduković s. Kristijana, Jelsa	30	"
Pandžić s. Mirjam, Subotica	200	"
Đukić s. Bernardica, Subotica	100	"
Milanović s. Nedjeljka, Zagreb	30	"
Čurlin s. Bibijana, Posušje	100	"
Kožul s. Slavica, Mostar	100	"
Soldo s. Irma, Vinkovci	30	"
Bogdan s. Amalija, Stubičke Toplice	30	"
Matić s. Jasna, Dubrovnik	30	"
Matić s. Antonija, Korčula	30	"
Sučić s. Anita, Korčula	30	"
Kljajić s. Paula, Beograd	30	"
Majić s. Ladislava, Mlini	30	"
Galić s. Egidija, Osijek	30	"
Derek s. Agneta, Dubrovnik	30	"
Špralja s. Anka, Dubrovnik	30	"
Cenkovec s. Kristina, Zagreb	30	"
Pantelić s. Dobrila, Busovača	30	"
Akmađić s. Gracija, Mostar	100	"
Bobaš s. Fabiola, Vareš	30	"
Lukač s. Imakulata, Zagreb	30	"
Piličić s. Renata, Sarajevo	30	"
Žafer s. Danka, Sali, Dugi otok	30	"
Mioč Josip prof., Subotica	200	"
Horvat Blaž, župnik, Kotoriba	500	"

Crkvenim glazbenicima zahvaljujemo na razumijevanju i pomoći za naš zajednički časopis "Sv. Cecilija".

Uredništvo "Sv. Cecilije"